

Savjetovanje REFORMA VISOKOG OBRAZOVANJA I PRIMJENA BOLONJSKOG PROCESA NA UNIVERZITETU U SARAJEVU (Sarajevo, 23. i 24. februar 2007.)

Counselling REFORM OF UNIVERSITY EDUCATION AND IMPLEMENTATION OF BOLOGNA PROCESS AT THE UNIVERSITY OF SARAJEVO (February, 23-24, 2007)

Un. Ass. Lejla Kodri

Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu / Faculty of Philosophy, University of Sarajevo

Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarstvo/ Department for Comparative Literature and Library Science

71 000 Sarajevo

kodriclejla@hotmail.com

Glavni cilj Savjetovanja je bio da se sagledaju uvjeti realizacije visokoškolskog obrazovanja na Univerzitetu u Sarajevu, ali i BiH uopće, da se odrede glavni pravci reforme u naredne dvije godine, te da se iskažu potrebe Univerziteta u odnosu na državu i međunarodne organizacije i donatore. U Zaključku cima je istaknuta potreba osnaživanja bibliotečko-informacijskog sistema (BIS) kao neophodne podrške u procesima učenja i znanstveno-istraživačkog rada u novoformiranom zajedničkom prostoru *Evrope znanja*.

Main objective of the Counselling is consideration of requirements for implementation of university education reform at the University of Sarajevo and in entire BiH, and definition of main directions of the reform for the next two years. Conclusions emphasized a need for strengthening library-information system (LIS) as necessary support in teaching processes and scientific-research work in newly formed joint space of the Europe of Knowledge.

Pod pokroviteljstvom Vlade Kantona Sarajevo, a u organizaciji Univerziteta u Sarajevu i Vlade Kantona Sarajevo, 23. i 24. februara 2007. godine, u ugodnom ambijentu hotela „Radon Plaza“ u Sarajevu, održano je savjetovanje pod nazivom *Reforma visokog obrazovanja i primjena Bolonjskog procesa na Univerzitetu u Sarajevu*. Na savjetovanju su, uz nastavnike/ice, saradnike/ice i studente/ice Sarajevskog univerziteta, učestvovali i predstavnici/ice drugih univerziteta iz BiH i regiona, predstavnici/ice ministarstava obrazovanja na svim državnim nivoima kao i predstavnici/ice međunarodnih i nevladinih organizacija koje se bave visokim obrazovanjem.

Posebno se značajnim nadaje ista i da je u ova dva dana intenzivnog promišljanja i elaboriranja poteškoća u sprovedbi Bolonjskog procesa na Univerzitetu djelovala i Radna grupa Biblioteke, na čelu s Radnim predsjedništvom u sastavu: dr. Senada Dizdar, moderatorica susreta, dr. Ismet Ovčina i dr. Enes Kujundžić, a uporedo s radnim grupama na Univerzitetu iz različitih nauka i njihovih disciplina (Grupacija društvenih nauka, Grupacija medicinskih nauka, Grupacija humanističkih nauka, Grupacija tehničkih nauka, Grupacija prirodno-matematičkih i biotehničkih nauka te Grupacija umjetnosti).

Imaju na umu da je u okviru Savjetovanja bezrezervno formirana Radna grupa Biblioteke, da se naslutiti da su se stekli uvjeti za prepoznavanje i društveno recipiranje biblioteka, a posebice visokoškolskih biblioteka, kao neizostavnog segmenta javnog i usklađivanja bosanskohercegovačkog obrazovnog prostora s evropskim obrazovnim prostorom današnjice.

U prilog ovoj izvješnici govori i podatak da je u nekoliko zaključaka sa plenarne sjednice Savjetovanja istaknuta upravo potreba osnaživanja bibliotečko-informacijskog sistema kao neophodne podrške u procesima učenja i znanstveno-istraživačkog rada u novoformiranom zajedničkom prostoru *Evrope znanja*.

U okviru Radne grupe Biblioteke izloženo je šest referata, a koji su međusobno u okupljenom bibliotečkom zajednicom prouzročili plodnu diskusiju, dovevši na taj način i do niza važnih zaključaka. Ipak, primjetno je bilo nedovoljno prisustvo odgovornih nosilaca reformskih promjena u BiH kada je proces obrazovanja u pitanju, a njihovim bi prisustvom nadasve zainteresirana ovdašnja biblioteka zajednica imala sjajnu priliku za isticanje svojih kompetencija i vještina, ali i stvarnih potreba kako bi što bolje preuzela neminovnu ulogu partnera i podrške u realizaciji reformskih promjena u obrazovnom sektoru.

Svi izloženi referati, neovisno o raznolikosti tematiziranih aspekata, imali su jednu zajedničku nit vodilju – ukazati na promjenu bibliotečke paradigme pod utjecajem savremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, kao i potrebu, prije svega, za adekvatnim zakonskim i finansijskim situiranjem naših biblioteka, a

BOSNIA 90

kako bi što uspješnije preuzele odgovornu ulogu koja im pripada u savremenom obrazovnom procesu naviklom na informacijsko-komunikacijske tehnologije.

U referatu pod naslovom *Visokoškolske biblioteke na razme u svjetova: utjecaj Bolonjskog procesa na preoblikovanje službi i usluga visokoškolskih biblioteka*, dr. Senada Dizdar je, između ostalog, istakla da su „savremene tehnologije omogućile da se o bibliotekama ne razmišlja samo kao o prostoru koji se definiira brojem knjiga i brojem uslužbenih korisnika, nego kao i o portalu preko kojeg je moguće pristupiti različitim informacionim resursima“. Referat *Visokoškolske biblioteke – partner u realizaciji Bolonjskog procesa i ulasku u „društvo znanja“*, autorice Lejle Kodrić, ističe kako akademska i uopće korisnima zajednica od biblioteka današnjice očekuje „efikasniju i raznovrsniju uslugu, uključujući i pristup suvremenim bazama podataka, formiranje institucionalnih digitalnih repozitorija obrazovnih materijala te programske pakete za učenje na daljinu i virtualne informacijsko-referalne usluge“. Dr. Enes Kujundžić okupljenima je skrenuo pažnju na značaj permanentnog inoviranja *curriculum*a za oblast informacijskih znanosti, što ne čini iznimkom na to da se radi o disciplinama koje su itekako izmijenjene / mijenjane u novom društvenom obzoru. Referat *Edukacija u oblasti bibliotekarstva i arhivistike u reformi univerzitetske nastave i Bolonjski proces* dr. Kujundžića ukazuje na goru u potrebu „pokretanja postdiplomskog studija iz oblasti bibliotekarstva i arhivistike ako se želi uvesti inovirana nastava u obrazovanju iz oblasti dokumentarnog naslijeđa u BiH“. *Baze podataka Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine namijenjene akademskoj zajednici*, dr. Ismeta Ović, referat je koji je još jednom potvrdio da je „Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH uprkos finansijskim, statusnim, kadrovskim i brojnim drugim preprekama, među svoje prioritete zadatke uvrstila podršku visokom obrazovanju i razvoj akademske zajednice u BiH“. Mr. Amra Rešidbegović, ističući i još jednom doprinos Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine bosanskohercegovačkom visokom obrazovanju, u referatu naslovljenom *Informacijsko središte bosanskohercegovačkog visokog obrazovanja – NUBBiH*, napominje da je „dajući prednost znanju, podršku formalnom i cjeloživotnom obrazovanju, NUBBiH uspostavila Centar za permanentno obrazovanje bibliotekara BiH na međunarodnom nivou, kroz koji nastoje da pomogne i implementaciju Bolonjskog procesa na univerzitetima u BiH“. U posljednjem izloženom, ali i jednako vrijednom referatu *Uloga i zadaci fakultetskih, odnosno univerzitetskih biblioteka u reformi visokog obrazovanja u BiH* Biserke Sabljaković, istaknuto je da „prilagođavanje visokoškolskih institucija propisima evropske zajednice (konkurencija, akreditacija studijskih programa, transparentnost) zahtijeva nužnost promjene odnosa prema bibliotekama i bibliotekarima“.

Na tragu hitnosti promjene odnosa prema bibliotekama i bibliotekarima u bosanskohercegovačkoj zajednici, Radna grupa Biblioteke i njeno predsjedništvo agilno i savjesno formirali su niz zaključaka, i to u tri zasebne sekcije (*Zaključci prema državnim institucijama*, *Zaključci koji se odnose na Univerzitet u Sarajevu* i *Zaključci za bibliotekare*), a od kojih će u nastavku biti istaknuti samo neki.

Državne institucije trebale bi podržati biblioteke u sljedećim segmentima:

- opremanje visokoškolskih biblioteka savremenom međunarodnom opremom;
- umrežavanje biblioteka;
- izgradnja bibliografske baze radova akademske zajednice s punim tekstom;
- digitalizacija bibliotekarske građe;
- podržavanje svih oblika unapređenja rada s korisnicima;
- podržavanje međunarodne saradnje na području bibliotekarstva;
- potpora projektima permanentnog obrazovanja te učenja na daljinu;
- potpora projektima informacijskog opismenjavanja;
- adekvatno stimuliranje bibliotekara za poslove koje obavljaju;
- izjednačavanje platnog koeficijenta bibliotekara u fakultetskim i univerzitetskim bibliotekama te Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine s koeficijentom univerzitetskog asistenta i dr.

Neke od potreba koje se odnose na Univerzitet u Sarajevu su sljedeće:

- neophodne su dopune *Zakona o bibliotekoj djelatnosti*, *Pravila NUBBiH*, *Pravila Univerziteta* kao i *Zakona o visokom obrazovanju*;
- formiranje bibliotekarskog savjeta Univerziteta u Sarajevu, koji će na osnovu ozbiljne analize stanja fakultetskih biblioteka sainiti program razvoja fakultetskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu;
- Senat Univerziteta u Sarajevu treba usvojiti *Strategiju razvoja fakultetskih biblioteka*, kao i strategiju

razvoja Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine;

- u skladu s novim tehnologijama i novim pravcima razvoja potrebno je prilagoditi zvanja koja bibliotekari stje u nakon diplome, npr. *univerzitetski bibliotekar, bibliotekar - saradnik za informacione tehnologije* i dr.;
- uvesti zvanje *bibliotekar - specijalist*, koje se stje e jednogodišnjom specijalizacijom u Centru za permanentno obrazovanje Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine;
- u skladu s op eprihva enom deklaracijom o pravu na informaciju i pravu na obrazovanje, pomo i u promoviranju otvorenog pristupa nau nim informacijama.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine iskazala je i vlastite potrebe Univerzitetu u Sarajevu. Radi se, prije svega o priznavanju Centra za permanentno obrazovanje i njegovog programa u dijelu koji se odnosi na:

- obu avanje djelatnika zaposlenih u bibliotekama s univerzitetskom diplomom;
- uvo enje specijalizacije u bibliotekama;
- obuku korisnika – studenata bh. univerziteta (lanova Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine), kao što je to slu aj s univerzitetima širom Evrope i SAD (*Bolonjska deklaracija*, st. 3. i 6.);
- uspostavljanje mreže obrazovnih centara Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine i univerzitetskih središta BiH;
- priznavanje obuke koju e Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH realizirati za studente/ice studija bibliotekarstva na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu;
- finansiranje navedenih procesa permanentnog obrazovanja u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH.

I na kraju, neki od na ina koje bi visokoškolske biblioteke mogle primijeniti u promoviranju vlastitih usluga i zbirki akademskoj zajednici, jesu sljede i:

- razvijanje marketinških strategija u bibliotekama;
- pripremanje i prezentiranje promotivnog bibliote kog materijala u štampanoj i digitalnoj formi;
- kreiranje mrežnih stranica biblioteka uz pružanje mogu nosti on-line komentara korisnika i postavljanja pitanja;
- pružanje mogu nosti on-line davanja prijedloga za kupovinu bibliote ke gra e;
- omogu avanje lakšeg pristupa bibliotekama za osobe s posebnim potrebama;
- iznalaženje mogu nosti u eš a biblioteka u znanstveno-istraživa kim projektima obrazovne institucije;
- uzimanje u eš a u univerzitetskim programima orijentacije za budu e studente/ice;
- formiranje tzv. mailing lista i redovno slanje obavještenja o prinovama, bibliote kim aktivnostima i drugim doga anjima od interesa svim zainteresiranim korisnicima;
- sprovedba ankete me u korisnicima u obrazovnoj instituciji u cilju ispitivanja zadovoljstva pruženim uslugama;
- organiziranje okruglog stola s temom *Šta djelatnici univerziteta o ekuju od fakultetske, odnosno univerzitetske biblioteke?*.

Evaluacijski skup, zakazan za narednu godinu u istom periodu, bit e prilika da se ustanovi u kojoj su mjeri i na koji na in ispoštovani zahtjevi navedeni u *Zaklju cima* Radne grupe Biblioteke.

*U esnici Savjetovanja
Reforma visokog
obrazovanja i primjena
Bolonjskog procesa
na Univerzitetu
u Sarajevu*

